

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'רכא

ערב שבת קודש
פרשת מקץ / חנוכה
כ"ז בכסלו התשע"ח

יוצא לאור על ידי
צעירי אגודת חב"ד באה"ק

צעירי אגודת חב"ד

פקודת יום

לא להתעייף; להדליק נר, ועוד נר...

הדלקת נר חנוכה היא – "על פתח ביתו מבחוץ", "משתשקע החמה", היינו, שגם במצב של חושך, כאשר נמצאים ברשות הרבים כאלו שאינם יודעים אודות יהדות, אזי מאירים את החושך שבחוץ ב"נר מצוה ותורה אור".

ונוסף לזה – "מוסיף והולך" . . מעלין בקודש", שבלילה השני דחנוכה אינו מסתפק בהדלקת נר א' כבלילה הראשון, אלא "מוסיף והולך" להדליק נר נוסף, וכן הלאה.

וכשם שמוסיף באור אצלו, כמו כן מוסיף גם להאיר בחוץ, כלומר, אע"פ שרואה שלא הצליח, לכאורה, להאיר את החוץ בלילה הראשון, והראי, שנשארו עדיין ברשות הרבים – אינו מתעייף, אלא ממשיך להאיר בחוץ, ואדרבה, באופן ד"מוסיף והולך", שני נרות, שלושה נרות, וכן הלאה.

ועניין זה מהווה הוראה ולימוד, ביחד עם נתינת כוח, בנוגע לכללות העבודה והפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה – שזוהו גם תוכן העניין די"ט כסלו, כידוע שעיקר העניין דיפוצו מעיינותך חוצה התחיל ב"ט כסלו – להאיר ב"נר מצוה ותורה אור" על פתח ביתו מבחוץ, ובאופן ד"מוסיף והולך".

(משיחת כ"ב כסלו תשמ"ז; תורת מנחם תשמ"ז, כרך ב' עמ' 79)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ז בכסלו ה'תשע"ח - ד' בטבת ה'תשע"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ז בכסלו	הלכות גירושין פרק ז-ט.	הל' תפילין ומזוזה וס"ת פרק ג.	מל"ת שנו.
ש"ק	כ"ח בכסלו	פרק י-יב.	פרק ד.	מל"ת שנו.
א'	כ"ט בכסלו	פרק יג. הלכות יבום וחליצה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ה.	מל"ת שנו. מ"ע רטו.
ב'	ל' בכסלו	פרק ג-ה.	פרק ו.	מ"ע ריז.
ג'	א' בטבת	פרק ו-ח.	פרק ז.	מל"ת שנו.
ד'	ב' בטבת	הלכות נערה בתולה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ח.	מ"ע רכ. ריח. מל"ת שנח. מ"ע ריט. מל"ת שנט.
ה'	ג' בטבת	הלכות סוטה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ט.	מ"ע רכג. מל"ת קד.
ו'	ד' בטבת	פרק ד. פעמי חכנ וגוי. ספר קדושה והוא ספר חמישי.. הלכות איסורי ביאה.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק י.	מל"ת קה. של. שלא. שלב. שלג. שלד.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	סוף זמן ק"ש	צוות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ז בכסלו	4.28	5.16	5.39	6.42	9.03	11.36	12.06	4.37.7	5.04
ש"ק, כ"ח בכסלו	4.29	5.17	5.39	6.42	9.04	11.36	12.06	4.38.0	5.05
א', כ"ט בכסלו	4.29	5.18	5.40	6.43	9.04	11.37	12.07	4.38.4	5.05
ב', ל' בכסלו	4.30	5.18	5.41	6.44	9.05	11.37	12.07	4.38.8	5.06
ג', א' בטבת	4.30	5.19	5.41	6.44	9.05	11.38	12.08	4.39.2	5.06
ד', ב' בטבת	4.31	5.19	5.42	6.45	9.06	11.38	12.08	4.39.7	5.06
ה', ג' בטבת	4.31	5.20	5.42	6.45	9.06	11.39	12.09	4.40.2	5.07
ו', ד' בטבת	4.32	5.20	5.43	6.46	9.07	11.39	12.09	4.40.7	5.07

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
מקץ/חנוכה	4:02	5:17	4:15	5:19	4:05	5:16	4:20	5:21
ויגש	4:05	5:21	4:18	5:22	4:08	5:19	4:23	5:24

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

מערכת: לוי יצחק שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: המרכז לעזרי שליוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

פקס: 03-9606169 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

7474-ISSN 0793

בזאת חנוכה הורה הרבי שלא לכבות את הנרות אחר תפילת המנחה, ושיישארו דלוקים גם בצאת החנוכה.²¹

אחרי החג:

שיירי הפתילות שדלקו ושיירי השמן שבחנוכייה (לא שבבוקר) – אם לא התנה עליהם תחילה – עושה להם מדורה בפני עצמם ושורפם.²²

חודש טבת

מצווה לפרסם את תשובת הרבי, במענה לשאלה האם לערוך חתונה [בחצי השני של רוב החודשים, וכן] בזמנים מסויימים שהיה מנהגו שלא לקיים בהם חתונה:

"הגבלות בימינו אלה בנוגע לימי חתונה – מלבד המפורשים [=בשולחן ערוך], כמובן ופשוט – המביאים לדחיית ואיחור זמן החתונה, מביאים בכמה וכמה מקרים, בעוונותינו הרבים, למכשולים בענייני צניעות וכו' דחתן וכלה, וד"ל.

המאמרים מלוקט ח"ד עמ' קט (ובהוצאה החדשה לפי החודשים – ח"ב עמ' קצג).

(21) יומן תשכ"ה אות קס (וכן בכ"כ שנים).

(22) שו"ע ונו"כ ס' תרע"ז ס"ד. ביאור הלכה שם.

"וצריך עיון גדול ביותר: הכדאיות הן, או אדרבא!?!
 [ולכן עצתי בכלל – שלא לאחר זמן חתונה]"²³.

יום חמישי

ג' בטבת

יום חמישי בלילה, אור ליום ששי:

קידוש לבנה: אם צפויה עננות מוגברת, יש לקדש את הלבנה מיד כשאפשר, גם אחר ג' ימים (מעת לעת) מהמולד, ואין להמתין עד אחר שבעה ימים מהמולד.²⁴

(23) 'דבר מלך' (הוצאת 'ופרצת', כפר חב"ד תשנ"ט) עמ' 65. זאת בנוסף להוראות דומות שפורסמו בנדון ב'התקשרות' גיליון קסא עמ' 18 – כל זה במקום ההסתייגות שהיתה בעבר מעריכת חופה בחודשי טבת ושבת, כמ"ש באג"ק ח"ה עמ' נב, ח"ח עמ' טו, ובפרט בח"ז עמ' פח.

(24) שער הכולל פרק לג אות ב, עיי"ש בסופו, וכן בהגהת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב על זה (בסידור תורה אור תשמ"ז עמ' 489) ובסופו. וראה בס' 'דיני ומנהגי ראשי-חודש – חב"ד' פי"ב הע' 32.

להאיר את העולם עם הנר השלישי

עבודתו של יהודי שהוא בבחינת 'זבולון' איננה להיות מונח בכל ישותו ב'עסק', אלא לפעול בירור בעולם • הנר השלישי של חנוכה, ששייך לנשיא שבט זבולון, מעניק עידוד ליהודים שעבודתם היא בקו 'זבולון', וגם הוראה ליהודים השייכים ל'יששכר', שבזמן זה צריכה להיות אצלם הדגשה מיוחדת על עבודת 'עובדין טבין' • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ומס"נ, שענינו מסירת הרצון להקב"ה, ללא כל נפק"מ מה הם פרטי העבודה הנדרשת ממנו, ובלשון הידוע: אילו נצטוונו לחטוב עצים, ולאחרי הקדמה זו – באים פרטי עניני העבודה, לכל לראש – לימוד התורה (ישכר), ואח"כ – קיום המצוות, כולל – התעסקות בעניני העולם, "הנהג בהם מנהג דרך ארץ" (זבולון).
עפ"ז מובן הקשר עם כללות הענין דחנוכה: הנקודה המיוחדת דחנוכה היא – להאיר על פתח ביתו מבחוץ דוקא. ובזה מתבטא החילוק שבין חנוכה לפורים, שאף שבשניהם ישנו הענין ד"פירסומי ניסא" – הרי הפירסום דפורים הוא ע"י קריאת המגילה "ברוב עם הדרת מלך" בבית הכנסת [ע"ד כללות הענין דפורים – "קיימו מה שקיבלו כבר", מתן תורה (שבת פח, א)], ואילו הפירסום דחנוכה הוא – "על פתח ביתו מבחוץ" דוקא.
וזהו ע"ד וכדוגמת כללות ענינו של זבולון – "זבולון בצאתך", יציאה לחוץ ("רשות הרבים") דוקא, כדי לעסוק בבירור עניני העולם.
ועפ"ז מובן שביום השלישי דחנוכה, "נשיא לבני זבולון", ישנה הדגשה יתירה בנוגע לכללות העבודה דפעולה והתעסקות עם ה"חוץ" דוקא,

א. [...] נוסף על ההוראה הכללית הקשורה עם שבת חנוכה, ישנה הוראה נוספת הנלמדת מהיום הפרטי שבו חל שבת חנוכה בשנה זו – יום שלישי דחנוכה:
הענין המיוחד דיום שלישי דחנוכה – מובן, מקריאת התורה דימי חנוכה, והרי הקריאה דיום השלישי היא – "ביום השלישי נשיא לבני זבולון אליאב בן חלון".
והנה, ענינו המיוחד של זבולון [בפרט בבואו לאחרי ישכר, הנשיא דיום השני] הוא – "זכולון בצאתך". כלומר: ישכר ענינו – לימוד התורה, "ישכר באוהליך", מארי תורה, וזבולון ענינו – מארי עובדין טבין, "זבולון בצאתך", יציאה לעסוק בעניני העולם, החל מקיום המצוות בדברים גשמיים, עד להתעסקות בעניני העולם כפשוטם – "פרקמטיא".
ובהקדמה לשניהם – "המקריב כיום הראשון גו' נחשון בן עמינדב למטה יהודה":
ענינו של נחשון בן עמינדב הוא – מסירת נפש, כמסופר במדרז"ל שקפץ לים כו'. וזוהי ההקדמה לכללות ענין העבודה, הן לימוד התורה והן קיום המצוות, ע"ד הענין ד"ברכו בתורה תחילה".
כלומר: התחלת העבודה היא – תנועת הביטול

'והיה כי יביאך'. שש זכירות. חליצת התפילין. [הש"ץ יאמר איזה מזמור¹³, כדי לומר אחריו את הקדיש¹⁴] חצי קדיש, תפילת מוסף¹⁵.
"מצווה להרבות בסעודת ראש-חודש", ולכן יש המוסיפין מאכל מיוחד בסעודת היום לכבוד ראש-חודש, מלבד ההוספה לכבוד החנוכה¹⁵.

יום שלישי, א' בטבת

ז' דחנוכה – ב' דראש-חודש

נוהגים כדאמתמול. בשחרית, בקריאת התורה קוראים לרביעי בפרשת נשא: "ביום השביעי".

יום רביעי, ב' בטבת

ח' דחנוכה – ז' דאת חנוכה

קוראים לכהן: "ביום השמיני... מלאה קטורת", ללוי עד "בן פדהצור". לישראל: "ביום התשיעי... (עד אחר תחילת פרשת בהעלותך); כן עשה את המנורה".

על כל אחד ואחת לנצל את יום 'זאת חנוכה': להשלמת נתינת דמי-חנוכה (מי שטרם נתן – "לחטוף" עוד בחנוכה, וכל המקדים הרי זה משובח), וגם מי שכבר נתן – להוסיף עוד¹⁶. להשלים הפעולות ד'מבצע חנוכה', עד לתכלית השלימות¹⁷; ולעשות 'סך-הכול' מכללות העניין דחנוכה, על כל השנה כולה, להאיר את העולם כולו ב"נר מצווה ותורה אור"¹⁸. לשם כך יש לערוך התוועדות נוספת ביום זה¹⁹. יש ללמוד ביום זה את מאמר רבינו הזקן (או על כל פנים חלק ממנו) המבאר מעלת 'זאת חנוכה', והעיקר 'לחיות' עמו²⁰.

13) וראה בהתקשרות גיליון תשצ"ו עמ' 17.
14) ספר-המאמרים (ליקוט) לכ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ח"ב עמ' שטז. אג"ק כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ח"כ עמ' רפג.
15) ראה שו"ע או"ח סי' תיש וכפי-החיים שם סי' ק"ד.
16) 'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 92.
17) שם עמ' 90.
18) שם עמ' 95. וראה 'התוועדות' תש"נ ח"ב עמ' 92, 88.
19) 'התוועדות' תש"נ ח"ב עמ' 92, 88.
20) המאמר: ד"ה ביום השמיני – לקוטי-תורה, דרושי שמע"צ פ"ג, (בסופו פ"ב, מתייחס במפורש ל'זאת חנוכה'). הגהות הצמח' צדק: אורי-התורה, חנוכה (כרך ה), דף תתקס"ב, א – 'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 86. מאמר של הרבי ליום זה – ד"ה ה"ל, ס'

* ביום זה הגיעו לביתם החסידים שנאסרו עם מאסרו הראשון של אדמו"ר הזקן בשנת תקנ"ט, ונקבע ליום התוועדות ושמחה¹⁰.
שחרית: כבימים הראשונים (הלל שלם, חצי קדיש, קוראים לכהן "ביום החמישי... מלאה קטורת", ללוי עד "בן צורשדי", ולשלישי – "ביום השישי...". אשרי, ובא לציון, קדיש תתקבל, 'בית יעקב' עד גמירא).

יום שני, ל' בכסלו

ז' דחנוכה – א' דראש-חודש

נוסף על 'ועל הניסים' אומרים 'יעלה ויבוא'. בערבית אין מכריזים 'יעלה ויבוא' לאחר 'השכיבנו', מחשש הפסק, אבל מזכירים זאת לציבור בטפיחה על השולחן. שכח לומר 'יעלה ויבוא' בתפילת ערבית, ונזכר לאחר שאמר "ה" של 'המחזיר שכינתו לציון' – אינו חוזר¹¹.
שחרית – הלל שלם, ואברהם זקן, זבדיה, קדיש תתקבל. שיר של יום, ברכי נפשי, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי-תורה, בראשון קוראים בפרשת ראש-חודש, כהן: "וידבר... רביעית ההין", לוי: "עולת תמיד... ונסכה", ישראל: "ובראשי חודשיכם...". בספר השני עולה הרביעי בפרשת נשא: "ביום השישי...". חצי קדיש. אשרי, ובא לציון [ואין הש"ץ מסיימו בקול¹²]. יהללו. הנחת תפילין דרבנותם, קריאת-שמע, פרשיות: 'קדש',

רק ליל מוצש"ק).
10) 'כרם חב"ד' גיליון 4 ח"א עמ' 18. וראה שם בהמשך הדברים. ובשיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד סוס"ג מבאר בזה מה שמצאנו מאמרי-חסידות שמצויין עליהם תאריך אמירתם "יום ה' דחנוכה" (כגון בהמשך 'מים רבים – תרל"ו', ראה במפתח שבסוף הספר), אף שציון כזה מופיע רק אם נאמר המאמר בשבת, ביום-טוב או במאורע מיוחד.
מעלת נר ה' דחנוכה בכלל – להאיר גם 'בחוץ', כיוון שיום זה לעולם אינו חל בשבת (שם). בשיחת נר ה' דחנוכה תש"מ נתבארה מעלת היום, שבו לראשונה רואים התחלת הוספת האור בעולם לשיטת בית הלל יותר מאשר לדעת בית שמאי – חמשה נרות. ובליקוטי-שיחות חט"ו עמ' 545, מבאר מה שיום זה הוא ע"ח [שבד"כ הוא 'יו"כ קטן'], ומ"מ א"צ לתחנון, אלא הכל נפעל בשלימות מתוך שמחה, הן ע"י עיצומו של יום (חנוכה) והן ע"י עבודת האדם.
11) שו"ע סי' תכב ס"א, שו"ע אדה"ז סו"ס רצז.
12) כי אז יתחייב לומר ח"ק מייד, כפי שהורה הרבי – ראה 'התקשרות' גיליון תסו עמ' 15 הערה 16

הלכות ומנהגי חב"ד

לשבעה עולים בפרשת השבוע - מקץ. לאחר מכן, מניחים את ספר התורה השני על הבימה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה, ואחר כך קוראים למפטיר בספר השני בפרשת נשא "ביום הרביעי...". הגבהה וגלילה ספר שני. הפטרה: "רני ושמחי" (זכריה ב, ד"ד, ז). קרא הפטרה אחרת - קורא אחריה 'רני ושמחי', ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה⁵.

המולד: יום שני בשעה 1:41 וחלק אחד. מברכים "ראש חודש טבת, ביום השני וביום השלישי". אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התועדות (וביתר שאת). ובודאי אפילו בשבתות החורף יש לחלק התועדות או לסדרה באופן כזה, שיוכלו המשתתפים בה להמשיך התועדות בסעודת שבת בבתיהם⁶. מנחה. אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון, כ"ט בכסלו

ה' דחנוכה - ערב ראש חודש

מוצאי שבת קודש: אין מאחרים תפילת ערבית כל כך כמו בכל מוצאי שבת קודש⁵. כשמדליקים נר חנוכה בבית הכנסת אחרי ערבית, נוהגים להדליקו לפני עלינו⁷. המדליק - יודא שאמר 'אתה חוננתנו', ואם שכח לאומרה - יאמר תחילה את התיבות 'ברוך המבדיל בין קודש לחול'. אחר כך מבדילים.

הסדר בבית: הבדלה, נר חנוכה, ויתן לך⁸. * הרבי מציע לתת הערב הוספה מיוחדת ב'דמי' חנוכה⁹.

שניים מקרא ואחד תרגום: למנהג רבותינו, קוראים 'ראשון' או גם 'שני' ביום חמישי בלילה. ביום ששי אחרי חצות, קוראים את כל פרשת השבוע שמו"ת. לאחר קוראים את שתי הפטרות: הפטרת הפרשה "ויקץ שלמה", והפטרת שבת חנוכה (הנקראת בפועל) "רני ושמחי". למנהג רבותינו קוראים את הפטרת "ויקץ שלמה" ביום ששי, ואת הפטרת "רני ושמחי" בשבת בבוקר לפני התפילה, אחרי שקוראים שוב שמו"ת את השביעי¹.

שבת קודש פרשת מקץ

כ"ח בכסלו, ד' דחנוכה

* אין לומר "הנרות הללו" בשבת¹. אבל מזמרים את סיומו "על ניסוך..."². * מי שבירך ברכת המזון בשתי הסעודות הראשונות של השבת, ואמר 'ועל הניסים' אך שכח לומר 'רצה', ונזכר לאחר שהתחיל ברכת 'הטוב והמטיב' (אפילו אמר רק מילת 'ברוך' בלבד³) - חוזר לראש, ואומר 'רצה', אבל אין צריך להזכיר 'ועל הניסים'⁴. שחרית. אמירת תהילים בציבור בהשכמה. אחר כך, במשך כשעה, לימוד מאמר חסידות. לאחר חזרת הש"ץ: הלל שלם, קדיש תתקבל. שיר של יום, קדיש יתום. מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים

1) בש"פ מקץ, שבת חנוכה תשמ"ב, לאחר השיחה הראשונה, אמר הרבי "שבת זאגט מען ניט [=בשבת אין אומרים] "הנרות הללו" (נשמט מהנחה בלה"ק, אך נמצא בהנחות הת' מהתועדות זו), ומאז לא שרו זאת עוד בבית חיינו בשבת.
2) כפי שהחל הרבי פעמים רבות, כמו בשבת חנוכה תנש"א ותשנ"ב (ראה 'בית חיינו' משבתות אלה).
3) שו"ע אדה"ז סי' קפח ס"ט. סידור אדה"ז.
4) שו"ע אדה"ז סי' קפח סעיף יד. ולכאורה גם לדעתו אין איסור להזכיר. (ריכוז הדעות בנושא בס' בירור הלכה תנינא או"ח ח"א עמ' שעא).

הוא מצדו הי' מוכן וחפץ לעסוק בלימוד התורה במשך כל היום כולו, אלא שמסיבות שונות [אם מפני העדר הכשרון, או מפני החינוך וכו'] אינו יכול למלא שאיפה זו, ומוכרח להקדיש את רוב שעות היום עבור עניני פרנסה. לעתיד לבוא יקויים היעוד "ועמדו זרים ורעו צאנכם", אכל בזמן הזה - עליו לעסוק בעצמו בעניני הפרנסה. ולכן, לא זו בלבד שיש לו קביעת עתים לתורה, "כדת הניתנה לכל אחד ואחד בהלכות תלמוד

זהו התוכן הכללי דעניני חנוכה. ויש להוסיף בזה - שע"פ האמור לעיל (ס"י) שהדלקת נר חנוכה היא כנגד "ימים היוצאין", היינו, שביום השלישי מדליקים בפועל גם כנגד יום שני ויום ראשון, נמצא, שע"י העבודה דזבולון (ביום השלישי) מוסיפים אור גם בעניני העבודה דישכר ויהודה (יום שני ויום ראשון).

ב. מובן ופשוט שכאשר מדברים אודות העילוי

ישנו מי שמונח לגמרי בכל ישותו בעניני ה"עסק" - כיצד יצליח

לסובב ולהערים על כולם, ומאחל לעצמו, שלעתיד לבוא יצליח

במסחרו כמה פעמים ככה

תורה, אלא עוד זאת, כאשר יש לו רגע פנוי - ממהר הוא ורץ למלא את שאיפתו לעסוק בלימוד התורה, בידעו שמציאותו האמיתית היא - לימוד התורה.

וכפי שנזכר בהתועדות שלפנ"ז מאמרו של רשב"י במסכת מנחות (צט, ב): "אפילו לא קרא אדם אלא קריית שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש", כלומר, אף שבמשך רוב שעות היום עסוק הוא בעניני המסחר, ואין לו פנאי כי אם לקרוא ק"ש שחרית וערבית, מ"מ, פוסק רשב"י - ש"תורתו אומנתו" - שע"ז מקיים מ"ש "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד והגית בו יומם ולילה", וטעם הדבר - מכיון שכל מציאותו מונחת אך ורק בלימוד התורה (ק"ש וכיו"ב), וזאת - גם בשעות שבהם עסוק הוא (מפני ההכרח) בעניני המסחר.

יהודי כזה לא יעלה על דעתו ששכרו לעתיד לבוא יהי' - שיצליח להערים ולסובב את כולם בעניני המסחר! הוא יהודי פשוט שבפשוטים שאינו יודע אודות מארז"ל "שכר מצוה מצוה", ובודאי אינו יודע אודות ביאור אדמו"ר הזקן ש"משכרה נדע מהותה" (תניא פל"ט), ולכן אינו עולה על דעתו ששכרו לעתיד לבוא יהי' כ... עניני מסחר (שבהם התעסק בזמן הזה!) - כל התעסקותו בעניני המסחר אינה אלא מפני ההכרח, ומצד

שבעבודת זבולון, הרי הכוונה בזה היא - ליהודי שעוסק בעניני מסחר בלית ברירה, בידעו שמוכרח לעסוק בזה כדי לפרנס את בני ביתו, לקיים מצות צדקה וכיו"ב, ומכיון שכן, משתדל הוא לנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה, בידעו שזוהי מציאותו האמיתית של יהודי.

ישנו מי שמונח לגמרי בכל ישותו בעניני ה"עסק" - כיצד יצליח לסובב ולהערים על כולם, ומאחל לעצמו, שלעתיד לבוא יצליח במסחרו כמה פעמים ככה: אם כיום משתדל להעלים ולסובב את כולם [לאחרי שמסובב ומבלבל לעצמו את הראש...], הרי מכיון ש"שכר מצוה מצוה"... מתאר לעצמו שלעתיד לבוא יצליח לסובב את העולם כולו!

אם כיום מתנהלת הערמומיות שבעניני המסחר באופן של מדידה והגבלה, הרי לעתיד לבוא - יהי' הדבר באופן שלמעלה מכל מדידה והגבלה... הנה - כאמור - לא לכך היא כוונת הדברים! יהודי פשוט בדור הקודם, ועוד מקדמת דנא, ידע בפשטות, שהדבר הכי טוב שיכול להתברך בלבבו הוא - שהקב"ה יזכה אותו ב"חתן" שהוא "תלמיד חכם"! ואם יזכה אותו הקב"ה ב"נשמה חדשה" כך שהוא בעצמו יוכל להיות בדרגת "תלמיד חכם" - אין לך אושר גדול יותר מזה! -

פרשת מקץ

ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן יקראנו אסון (מב,ד)

פן יקראנו אסון: ובבית לא יקראנו אסון? אמר ר' אליעזר בן יעקב – מכאן שהשטן מקטרג בשעת הסכנה (רש"י)

מדוע חשש יעקב מפני אסון שיקרה בדרך לבנימין יותר מלשאר אחיו (והרי בנימין כבר היה אז קרוב לגיל שלושים)? יעקב סבר שיוסף מת כתוצאה מ'דרך' – חיות רעות, המצויות בדרך, טרפוהו. גם רחל אימו מתה ב'דרך' (ראה פירוש רש"י בראשית לא, לב: "מאותה קללה מתה רחל בדרך"). מפני כל זה יעקב חשש שה'דרך' תהיה סכנה גם לבנימין, כי "השטן מקטרג בשעת הסכנה".

(לקוטי שיחות כרך ה, עמ' 213)

ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו (מב,ה)

רז"ל אומרים (חגיגה טז), "כל המסתכל בשלושה דברים עיניו כהות – בקשת, ובנשיא ובכוהנים". נמצא אפוא שלאחיו יוסף היה אסור להסתכל בפני יוסף, שהיה נשיא, בראייה ובהבטה חזקה, ולכן לא הכירוהו.

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

כי הפרני אלוקים בארץ עוניי (מא,ג)

ידוע שעלידי הגלות זוכים בני־ישראל לעלייה גדולה יותר מכפי שהיו קודם הגלות, בבחינת "יתרון האור מן המתוך" החושך. כך היה בגלות מצרים, שבסופה יצאו בני־ישראל ב'רכוש גדול'. כמו־כן 'כור הברזל' במצרים הכשיר את בני־ישראל לקבלת התורה. הדבר רמוז בפסוק זה. דווקא עלידי "ארץ עוניי", עניין הגלות, מגיעים ל"הפרני".

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 88)

כי לולא התמהמנו כי עתה שבנו זה פעמיים (מג,י)

"לולא" – אותיות 'אלול'.

"כי לולא התמהמנו" – כפי מה שאדם מתמהמה ומכין עצמו ומאריך בחשבון נפשו בחודש אלול, "כי עתה שבנו זה פעמיים" – כך תהיה עבודתו בשני אופני התשובה הראשונה ויום־הכיפורים: בראש־השנה, תשובה כללית בקבלת עול מלכות שמים. ביום־הכיפורים, תשובה פרטית, לפרט חטאיו, לכבסם ולהיטהר.

(קובץ מכתבים לכ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע)

ג. זוהי כללות ההוראה דימי חנוכה, המודגשת ביותר ביום השלישי דחנוכה, "נשיא לבני זבולון" – בירור העולם, להאיר על פתח ביתו מבחוץ דוקא, ועד שמהפכים את מציאותם של ה"תרמודאי" המסתובכים ברה"ר, ויתירה מזו: מהפכים את כללות המציאות דרה"ר עצמה, "טורי דפרודא", כנ"ל בארוכה.

ועד שעי"ז מהפכים את כללות ענין הגלות לגאולה – כמבואר בלקו"ת (בהעלותך לה, ג)

פנימיותו – מונח הוא בלימוד התורה באופן ד"לא ימוש גו' יומם ולילה".

הנה ליהודי שנמצא במצב כזה, מסבירים, שישנו עילוי מיוחד בעבודה דזבולון – בירור העולם, ועד שעי"ז נפעל תוספת אור גם בעבודה דישכר ויהודה (כנ"ל סי"ג).

וענין זה מודגש – כאמור – ביום השלישי דחנוכה, כי: נוסף לזה שהנקודה הכללית דחנוכה היא להאיר "על פתח ביתו מבחוץ" דוקא, ישנה

אדמו"ר הזקן עמד במצב של רוממות הנפש, במצב של גאולה;

הכיצד הקדיש מזמנו היקר וטרח לכתוב במכתבים על דבר

עניינים הקשורים לגוים!?

בפירוש הפסוק "וגולה על ראשה" שבהפטרט שבת חנוכה, ש"גולה" הוא "לשון גאולה", בתוספת אל"ף, דקאי על גילוי והמשכת "אלופו של עולם" – עי"ז שמאירים את העולם ב"נר מצוה ותורה אור" (נר חנוכה), ואז "נעשה מבחי' גולה בחי' גאולה".

ומהבקשה שמבקשים בכל התפלות דימי החול: "כי לישועתך קוינו כל היום", ובכל התפלות כולם, כולל בשבתות וימים טובים: "ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים" – זוכים בקרוב ממש לקיום הדבר בפועל ממש,

ואז יקויים גם הענין ד"ויגש אליו יהודה" – כנ"ל (סי"ב) שענין זה יהי' לעתיד לבוא, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בעגלא דידן.

(משיחת שבת פרשת מקץ – מברכים החודש טבת, שבת חנוכה, ה'תשד"מ. תורת מנחם תשד"מ, כרך ב', עמ' 696)

הדגשה מיוחדת ביום השלישי דחנוכה – "נשיא לבני זבולון", קרבנו של נשיא זבולון עבור כל שבטו [אף ש"לא גבה משכטו" אלא "משלו הביא" (פרש"י נשא ז, יב)], שענינו – "זבולון בצאתך". יציאה לעסוק בבירור העולם (פרקמטיא).

ולכן: כאשר מגיע יום השלישי דחנוכה – אזי מודגש העילוי שבאופן העבודה דזבולון, והכוונה בזה – הן ענין של עידוד עבור היהודים שעבודתם היא בקו דזבולון (מארי עובדין טבין), והן הוראה ליהודים שעבודתם היא בקו דישכר (מארי תורה) – שבזמן זה צריכה להיות (גם אצלם) הדגשה מיוחדת על העבודה ד"עובדין טבין", כפי שמבאר אדמו"ר הזקן באגה"ק (ס"ה) ש"גם תלמידי חכמים צריכים לעסוק בגמילות חסדים, כמארז"ל שאפילו תורה אין לו".

מקץ – קץ הגלות!

לחיות עם רמז ברור לקץ הגאולה!

[...] בנוגע לפרשה שקוראים בשבת חנוכה: מיד כשיהודי שומע בקריאת התורה את המילה "מקץ" – מתעורר הוא: אהה! זה מרמז על קץ הגלות, וקץ הימים וקץ הימין. קץ הגאולה!
לאחר מכן כאשר הוא קורא ושומע את ההפטרה – "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו" – הוא שומע מיד שמדובר בנוגע לגאולה העתידה!

(ש"פ מקץ ה'תנש"א – התוועדות תנש"א חלק ב' עמודים 65-66)

לשבור הכותל 'המפסיק' ומשיח יהיה אצלנו!

כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר כמה פעמים, שתקופה זו היא הזמן האחרון של הגלות, ו"הנה זה – משיח – עומד אחר כתלנו".

והעניין בזה:

"כתלנו" – קאי על הכותל המפסיק בין ישראל לאביהם שבשמים, שנעשה על-ידי העוונות, כמו שכתוב "עוונותיכם היו מבדילים גו".

וזהו "הנה זה עומד אחר כתלנו" – שמשיח כבר נמצא, אלא שהוא "עומד אחר כתלנו", אחר הכותל שאנו הקמנו (על-ידי העוונות), ועלינו רק לשבור את הכותל המפסיק, ומשיח יהיה אצלנו ("האָבן מיר משיח")!

עניין המשיח – התחיל מיד בזמן החורבן, כמאמר הגמרא שכבר בשעת החורבן "נולד מושיען של ישראל". ומאז – הרי כמעט בכל דור ודור ישנו משיח, אלא שהדור לא זכה שמשיח יתגלה.

ונוסף לזה (שמשיח נמצא בכל דור ודור, אלא שהדור לא זכה שיתגלה) – הרי ישנן בפרטיות שנים מסוימות, שעליהם היו "קיצים", וגם בשנים אלו לא זכה הדור שמשיח יתגלה.

וכידוע שהיה הקץ של רש"י שלא זכו שיתגלה בו משיח, וכן הקץ על שנת ת"ח מהזוהר, שגם בו לא זכו שיתגלה משיח.

ועל דרך זה היה המאורע עם שלמה מולכו, שהיה מקובל גדול, ומסר נפשו להתווכח עם ה"אפיפיר" ברומי, ברצונו להביא את הגאולה. אלא שהדור לא זכה לכך, והוא עצמו זכה להישרף על קידוש השם (שבעל ה"בית יוסף" התפלל כל ימיו שיזכה לזה). ונשאר ממנו ספר, וכן "דגל" שתלוי בבית הכנסת (של המהר"ל) בפראג, שזהו חיזוק לעניין הגאולה.

אלא שכל הנ"ל הוא בדורות שלפני זה, אבל עתה עברנו כבר כל עניינים אלו כו', "כלו כל הקיצין", וכפי שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעתה הצית כבר הקב"ה את חומות הגלות.

על כל אחד לדעת שהדבר תלוי בו. ישנם עדיין "פכים קטנים" שצריכים לבררם, ועל כל אחד לדעת שהכוונה היא אליו – שהוא צריך לברר "פכים קטנים" אלו, ועליו מוטל התפקיד להפיץ את מעיינות תורת החסידות.

ופעולות אלו – ישברו את ה"כותל" המפסיק, ונזכה לביאת משיח בגילוי, למטה מעשרה טפחים.

(תורת מנחם ה'תש"ד כרך יא, עמ' 160-161)

ח) לעורר אותם להוסיף בלימוד בכל יום מימי החנוכה מענייני חנוכה אשר בתורה – לכבוד ימי החנוכה.

ט) להדליק נר חנוכה בזמנו במקומות ציבוריים ופומביים, כדי להדגיש העניין ד'פרסומי ניסא'. בכל עיר ועיירה, כפר ומושב, במקום הציבורי והמרקזי ביותר. ואם יש אפשרות להדליק גם במקומות נוספים – מה טוב. יש להודיע לנאספים שאינם יוצאים ידי-חובתם בהדלקה זו⁸, ולעוררם להדליק נר חנוכה בביתו של כל אחד ואחד. כשנאספים במקום לא-יהודים, יש לעוררם על דבר מצוות בני-נח שנצטוו בהן. ומצווה לפרסם עושי מצווה, כולל על-ידי פירסום התמונות וכו'.

י) בדומה להדלקת שחרית בבתי-הכנסת – להדליק ללא ברכה גם ביום זאת חנוכה, וכל שכן בשאר הימים, בכינוסים ואסיפות במעמד עשרה מישראל, ובמיוחד ילדים רבים, עם סיפור פרסום הנס⁹.

1) רוכזו ב'שבח המועדים' (תשנ"ג) עמ' 98, ונוספו עליהם חלק מס"ג וסעיפים ט"י. אגב, בשנת תשל"ד היתה הוראה שגם ילדים בגיל רך ידליקו נרות חנוכה (ואף הבנות – כהוראת שעה). וראה ב'לוח השבוע' בגיליון זה, הערה 65.

2) שיחת ש"פ וישב תשל"ח ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה, שיחות קודש במהדורה הישנה תשל"ח ח"א עמ' 303).

3) שיחת מוצש"ק חנוכה תשמ"מ סכ"ד כה, ועוד.

4) שיחת ש"פ וישב תשל"ד ס"ה (הנחת הת' בלתי מוגה – שיחות קודש תשל"ד ח"א עמ' 196).

5) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וראה גם שיחות קודש תשל"ד עמ' 237.

6) 'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 23.

7) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 190.

הלכה למעשה, מדליקין על-ידי יהודי שכבר הגיע למצוות ובברכה, אף שאין זה 'בית הכנסת' שנפסק בשו"ע לברך על ההדלקה בו. וכפי שנהגו בפומבי שנה אחר שנה בהדלקה העולמית ששודרה בסיוע לוויין [ראה סה"ש תשנ"ב ח"א עמ' 189] החל משנת תש"נ

במקביל גם בלונדון ובפריז וכו' (שם הדליקו בכיכר העיר) בהוראתו ובהשתתפותו הפעילה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

ולכאורה מתאים הדבר לפי טעם הריטב"א והריב"ש להדלקה בבית-הכנסת, משום פרסומי ניסא בלבד, וכ"ה בשו"ע ס' תרע"א ס"ז (ראה אנציקלופדיה-תלמודית ערך 'חנוכה', כרך טז עמ' רסז), וכמ"ש בשו"ת יביע אומר (ח"ז חאו"ח ס' נו אות ו) ועוד, שאף המברכים במסיבות כנהוג בארה"ק, יש להם על מה שיסמוכו (ולהעיר שגם המחמירין בדיון ספק ברכות להקל לא"א זאת במקום מנהג). וראה מש"כ בזה בארוכה בקובץ 'הערות וביאורים' גיליון תתצ"ז עמ' 52.

[ב'כפר חב"ד' גיליון 740 עמ' 76 מובא, שהחננויכה הגדולה שבשדרה החמישית במנהטן גובהה 9.75 מ' – למעלה מעשרים אמה – ושצורתה וגם גודלה נעשו באישור הרבי, עיי"ש. ומתברר שמסרו לפירסום מידה של "מסגרת" כמנהג האדריכלים, אך בפועל, תחתית השלהבת נמצאת עדיין בתוך עשרים אמה].

כשראש-העיר וכדומה אינו יהודי, מכבדים אותו בהדלקת ה'שמש'. פעילי המבצע הורגלו להדליק לא רק במרכזי קניית אלא גם בכל חנות בפ"ע ע"י הקופות. וצ"ע אם גם לזה כיוון הרבי בהוראותיו בנדון, ועל סמך מה נהגו בזה. ולע"ע יש להציע להדליק רק באופנים דלהלן:

א. באם ידליק אחד מהעובדים, שאוכל שם בקביעות ואינו מדליק בביתו (עיי' כה"ח תערב, עו ושעה"צ שם ס"ק נב, ועצ"ע).

ב. ידליק בעה"ב בחנות, ויצוה שאחד מב"ב ידליק בביתו (ראה משנ"ב תרע"ה, ט מס' עולת שמואל, ובשע"ת ס"ק יד כה"ח ס"ק צ).

ג. באם ישנם שם עשרה מישראל בשעת ההדלקה, ויכוון בפירוש שלא לצאת בזה י"ח ההדלקה בביתו (ראה שו"ת דברי ישראל (וועלץ) או"ח ס' רי, ושם הביא מהחת"ם סופר בשו"ת או"ח ס' טו"ב). – תודה לרב ישראל יצחק שיחי' הלפרין, חבר כולל אור יעקב, רחובות.

8) סה"ש תשמ"ז ח"א עמ' 172. וגם מזה מוכח להדליק בברכה, כנ"ל בהערה הקודמת. והרב ישראל-יוסף ש' הכהן הענדל, רב קהילת חב"ד מגדל-העמק, הביא ראה מהמפורש בשיחת מוצאי זאת-חנוכה תשל"ד ס"ג (מוקלטת, בלתי מוגה), שהרבי ביקש שיארגנו כינוסי ילדים בימי חנוכה גם בשעות היום שאין חייבים להדליק אז, ואעפ"כ ידליקו נרות בלי ברכה, כי ברכה אפשר לברך רק כאשר הכינוס הוא בשעות שיש חיוב להדליק, עיי"ש (הערות וביאורים גיליון תתק"ב עמ' 97), ואילו היה זה כדי ללמדם לברך, הרי אין הבדל מתי עושים זאת.

9) שיחת מוצאי זאת חנוכה תשל"ד ס"ג.

"מבצע חנוכה"

המנורה האלכסונית והחנוכיית המנורה ב־770

עד לשיחה שבה עורר הרבי על הדיוק בקווי מנורת המקדש, הייתה החנוכייה בבית חיינו – 770 בעלת קנים מעוגלים • חודש ימים לאחר שהוחלפה המנורה, הופיעה הערה ב'ליקוט' השבועי, ובה קריאה להחליף את החנוכיות לפי צורת המנורה המקורית • עלות המנורה החדשה ב־770, ועל התהודה שיצרו דברי הרבי

חנוכייה חדשה ב-770

לדברי הרבי בש"פ מטות מסעי תשמ"ב היה המשך בש"פ דברים סעיף כח ('התוועדות תשמ"ב' כרך ד' עמ' 1962) ואילך; ובש"פ ראה סעיף כג (עמ' 2073) ואילך. אמנם לפועל איש לא חשב להחליף את המנורה שעמדה ב־770, מלבד שני תלמידי ישיבה ב־770 שדברי הרבי הדירו שינה מעיניהם, והם טרחו והשתדלו וחפץ ה' בידם הצליח.

הזמן: ערב ראש חודש טבת תשמ"ג, נר שיש של חנוכה. המקום: 770, בית הכנסת הגדול. השעה: לפני תפילת מנחה שתתקיים עם שובו של הרבי מה"אוהל". המעשה: שני בחורים – ח.ג. וז.ש. – סוחבים מנורת חנוכה חדשה מצופה בזהב טהור שקניה באלכסון, ומציבים אותה במקום המיועד למנורה. עם כניסת הרבי לבית הכנסת ניכר היה ששם לבו למנורה החדשה. תוך כדי עלותו לכמה נתן עיניו בה. וגם שניות ספורות אחרי שהביט בסידור ואז החל השליח ציבור באמירת אשרי שוב היסב פניו הביט במנורה מלמעלה למטה ולמטה למעלה וחוזר חלילה. יש אומרים כי היו עוד כמה מבטים לעבר המנורה. אחר תפילת ערבית הדליקו את הנרות והרבי עלה לחדרו הק'.

והי"רצון שעלידי הדיבור אודות המנורה – נזכה בקרוב ממש לראות את המנורה בבית המקדש השלישי, ונזכה לראות איך שאהרן הכהן מדליק את נרות המנורה בבית המקדש השלישי. כך סיים הרבי את שיחתו (שבת קודש פרשת מטות מסעי תשמ"ב – 'התוועדות תשמ"ב' כרך ד' עמ' 1918), שהאירה את נושא המנורה שבבית המקדש. לראשונה עורר הרבי על הדבר בשבת קודש מברכים החדש מנחם אב תשמ"ב, וכה אמר ('התוועדות תשמ"ב' כרך ד' עמ' 1917):

ישנם המציירים את המנורה באופן שששת קני המנורה היו בצורת חצי קשת (בצורת עיגול), והקנה האמצעי עומד על גבי משטח של מתכת ולא על גבי רגלים (כפי שמציירים על גבי שטרות הכסף בארץ הקודש, וכיוצא בזה). וכתוצאה מזה – ישנם מנורות של חנוכה העשויות בצורת חצי קשת, ועד שגם החנוכיה של "770" היא בצורת חצי קשת! וציור זה אינו נכון – שהרי מפורש ברמב"ם ש"שלוש רגלים היו לה". ונוסף לזה ישנו ציור של המנורה שצייר בכתב ידו של הרמב"ם, ושם קני המנורה... בדוגמת ציור האות שי"ן...

מעולם בבית ספר יהודי – לספר להם את סיפור נס החנוכה, לשמח אותם (רצוי גם בסופגניות וכדומה), ולאפשר להם להדליק חנוכיה. כמור כן בקשר ליהודים הנמצאים לעת עתה בבתי רפואה או בבת יכלא, והנמצאים בכוחות הצבא והמשטרה – בכל אתר ואתר להשתדל שבכל מוצב צה"ל תהיה לפחות מנורת חנוכה אחת, ושכל יום ידליק בה חייל אחר. וכן לומר להם דברי תורה עם חלוקת דמי חנוכה, ועדיף שגם החיילים עצמם יאמרו דברי תורה ויחלקו דמי חנוכה, ושתהיה להם קופת צדקה על השולחן או על הכותל⁴.

ד) להשפיע על החברים והשכנים היהודים להדליק נרות חנוכה.
ה) להשתדל שכל ילדי ישראל, בנים ובנות, יקבלו מעות חנוכה.
ו) מה טוב אשר גם הילדים יתנו מעות חנוכה לחבריהם, והילדות לחברותיהן.
ז) לעורר את הילדים לתת צדקה במשך ימי החנוכה חוץ משבת קודש, ותמורת זאת יתנו בערב שבת כפליים – גם עבור יום השבת.

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הציע במרוצת השנים כמה פעולות שמטרתן לחזק את קיום מצוות ומנהגי חנוכה. ועניין מיוחד לזה בארה"ק ת"ו, שבתור 'פלטין של מלך' זקוקה לאור במיוחד, ולביטול החושך, שישפיע גם 'על פתח ביתו (=ארה"ק) מבחוץ' להגנה ושמירה עליה ועל תושביה².

א) לפעול [וגם הנשים יפעלו בזה, ואדרבה – במיוחד, הן במבצע חנוכה כפשוטו והן בתוכן הפנימי להאיר בכל מקום ב'נר מצווה ותורה אור', אלא שהפעולה בזה צריכה להיות בתכלית הצניעות, גם באופן דמהדרין מן המהדרין, כמובן וגם פשוט³] להדלקת נר חנוכה בכל בית יהודי [ואף לתת להם מנורת חנוכה במתנה⁴]. ובמקומות שאין האנשים מדליקים – ישתדלו לכל הפחות שאשה (או ילדה) תדליק נר חנוכה (אף על פני שמכמה טעמים עדיף שידליק איש ולא אשה)⁵.

ב) כל הגברים, ובכללם גם ילדים רכים, ידליקו חנוכייה לעצמם.
ג) לאסוף את ילדי ישראל – גם אלו שלא למדו

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת – לאור תורתו והדרכותיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

להאזין לנרות החנוכה

עלייה מדורגת

הסדר של הדלקת נרות חנוכה הוא שבלילה הראשון מדליקים נר אחד, בלילה השני – שני נרות, וכן הלאה, עד שבלילה השמיני דולקים כל שמונת הנרות. נמצאנו למדים מכך הוראה חשובה בעבודת ה': אין להתחיל מיד עם שמונה נרות, כי זה קשה מדי; אלא בהכרח להתחיל בנר אחד. וגם לאחר שהדליק נר אחד, אינו יכול להדליק ביום השני שמונה נרות, ואף לא שלושה נרות, אלא עליו לצעוד ולהתקדם בהדרגה. רק כך, שלב אחר שלב, יגיע לשמונה נרות. עבודת ה' דורשת עלייה מדורגת והליכה מן הקל אל הכבד. דווקא על-ידי עבודה מסודרת זו זוכים ומגיעים למדרגות נעלות.

(משיחת כ"ק אדמו"ר – בלתי מוגה)

מצווה מאירה

כשם שבטיפה אחת מן הים משתקפת כל השמש כולה (בדיוק כמו בים הגדול), כך יש מצוות פרטיות שבהן משתקפים עניינים כללים של כללות המצוות. עניין המצווה בכלל היא "נר" ו"אור", כדכתיב, "כי נר מצווה ותורה אור". תכונה זו באה לידי ביטוי גלוי באותן מצוות הקשורות בנר ואור בגשמיות, כמו נרות המקדש, נרות שבת ויום טוב, ועוד.

בנרות חנוכה יש הוספה מיוחדת, שמצוותם היא "על פתח ביתו מבחוץ". הנרות גלויים לעין כל עובר ושב והכול רואים כי הם מאירים את ה'חוץ' כפשוטו. נרות חנוכה מאירים גם את ה'חוץ' הרוחני – חושך הגלות; 'גלות', תרתי משמע – גלות כפשוטה וגלות פנימית (החושך של החטא ויצר הרע שהוא הוא סיבת הגלות כפשוטה).

(לקוטי שיחות, כרך י, עמ' 282)

על פתח ביתו מבחוץ

נרות חנוכה מזכירים לנו את חובתנו להאיר גם את ה'חוץ' ואת הזולת המשוטט בו. שני עניינים בזה: (א) אין לחכות עד שהחושך יחדור פנימה אל הבית ואז להילחם בו, אלא יש לצאת אל ה'חוץ' ולהאירו. (ב) אינו מדליק נר בביתו לחוד ונר בפתח הבית לחוד, אלא אותו נר עצמו המאיר את ביתו הוא גם שמאיר את החוץ. כלומר – יש להשתדל להביא את זולתו לאותה המדרגה בעבודת ה' ('מהדרין מן המהדרין') שהוא בעצמו אוחד בה. אין אדם רשאי להתנהג בעצמו באופן של "מהדרין מן המהדרין" ואילו עם הזולת יסתפק בעבודה של "כשר בדיעבד"...

(משיחת שבת קודש פרשת וישב תשל"ז – בלתי מוגה)

ה'שמש'

מקומו של ה'שמש' הוא למעלה משאר הנרות. הטעם הפשוט הוא "שם בא להשתמש ישתמש לאותו נר". אך יש לומר: השמש הוא בדוגמת הכהן המדליק נרות המקדש. והטעם הפנימי לזה הוא – מי שמדליק את ה'נר' נשמת אדם של חברו מתעלה לדרגה עליונה אף ממדרגתו של האדם שאת נשמתו 'הדליק'.

(לקוטי שיחות)

את שיטת רש"י. בניתי, אפוא, כלים. עד שהגעתי למסקנא שאכן קני המנורה ב"אלכסון" היו וכך ציירתים אם כי הטעות השתרשה עד כדי כך שאפילו תלמידי חכמים לא שמו לב למילת "אלכסון" שברש"י. בהמשך דייק הדק היטב בבירור המקור ל"אלכסון" שאותו אימצו רש"י והרמב"ם.

למרות שגם ניסה להצדיק את הציור העגול – ראה שם עמ' ערב ואילך. שנים רבות אחר-כך התפרסם פולמוס סביב נושא המנורה בבטאון התורני 'אור ישראל' (היו"ל במאנסי) גליון ח"י עמ' קלג ואילך 'צורת קני המנורה', ושם התפרסמה תגובת הרב נחום גרינוואלד שליט"א 'קני המנורה כיצד היו? (תגובה). והדברים נמשכו גם בגליון יט (אדר"ב תש"ס) עמודים קמה'קמט. ראוי להצביע על ראייה קצרה שהביא הרה"ג ר' אברהם יצחק וואלפסאהן (בן הגה"צ רבי משה וולפסון בעל אמנות עתיק) מדברי ה'בני יששכר' (מאמר ג' נר מצוה אות לד): 'עייין במגלה עמוקות צורת המנורה, ראש הנר האמצעי רומז לאות י' שבשם, גוף המנורה ו', ג' קנים מצדה האחד הוא ה' צורתה, אשר צורת ה' היא ג' קווין, וכן גם ג' קנים מצדה, ה' וזוה נשלם השם"'.
הכותב מסיק אפוא: "והנה כותב להדיא [מפורשות] ובבירור שהקנים היו בדוגמת וא"ו, ואם הקנים היו באלכסון מובנים דבריו, שאלכסון דומה ממש לוא"ו. אבל אם היו הקנים בעיגול מהו השייכות לוא"ו וזה ברור לכל מודה על האמת. "...הרי לך שני – עדים נאמנים – שהם בוודאי ראו בכח האור הגנוז מסוף העולם ועד סופו, המנורה ממש – ומעידים שקני המנורה היו ביושר". [וראה גם 'היכל המלך' נ"י. תשמ"ו מאמרו של הרה"ח ר' נפתלי מרינובסקי שליט"א]

ועוד המשיכו בגליונות הבאים – ראה גם בגליונות כב (עמ' קפח ואילך; ראו ואילך) כג (עמודים רנה"ו). בשנת תשנ"ה נחשף בגליון ח"י (כ"ב כסלו תשנ"ה) עמ' 11 מענה (פרטי) של הרבי לעסקני צעירי אגודת חב"ד – ובו כתב להם בקשר למגעים שנוהלו אז עם בנק ישראל [בחודש שבט תשמ"ג] להנפקת מטבע מיוחד לחלוקה לחיילי צה"ל (כשם הרבי): "...בנוגע לציור המנורה לנסות שיהי' כדרמב"ם. אבל כיון שכמה מגדולי ישראל (עוד בימיו) חלקו על [ל] [ה] – לוותר בזה".

– הרבי הורה להוריד את השמש ולהדליקו במקום נמוך יותר (והכוונה כפי שהבינו מכיון שחנוכיה זו דמתה למנורת המקדש, והרי בלילה זה הדליקו שש נרות ובנוסף את השמש – נראה, אפוא שמדובר בהדלקת מנורת המקדש!).

כחודש ימים לאחר-מכן נדפסה חוברת השבועית של 'לקוטי שיחות' לפרשת תרומה ושם נאמר בהערה 44: "...מקום לומר שגם החנוכות (לימי חנוכה) כדאי לעשות קנייה באלכסון – ובלאו-הכי צריך לומר שאין בזה חשש איסור ה"מנורה תבנית מנורה"... כי משנים מספר הקנים... ולמה לשנות בגוף צורת המנורה שקניה היו ביושר ולא בחצי עיגול". עלות המנורה החדשה הסתכם ב-\$3,000 תרומת הרה"ח ר' מרדכי משולם נאגעל. הבעיה היתה שהחלו לעבוד עליה מספר ימים לפני חנוכה. הבחורים שיזמו זאת סייעו לאמן ר' צבי פקר (יהודי מאנגליה תושב שכונת קראון-הייטס) וכך משך של כמעט עשרה ימים רצופים + שני לילות ארוכים של עבודה עד כי ותשלם המלאכה (עפ"י רשימות ר' מנחם זיגלבוים שי').

מספר פעמים התבטא הרבי שרבותינו נשיאינו לא התערבו בעניני ומנהגי בית הכנסת (ראה לדוגמא בספר 'בצל החכמה' עמ' 117), אך הפעם הצביע במישרין על החנוכיה שב-770.

תהודה לדברי הרבי

פרסומה של השיחה על המנורה בלקוטי שיחות פרשת תרומה תשמ"ג עורר הדים רבים – כך למשל בחודש אלול תשד"מ שיגר לרבי אחד מחשובי המחנכים בירושלים תלמיד חכם מחבר ספר הרב ראובן ברים מכתב ארוך ערוך היטב (המכתב נדפס בשלימותו ב'היכל מנחם' כרך א' עמ' ערירעו) מתוכו נציג קטעים אחדים:

שיחת כ"ק הטהורה, בביאור קני המנורה, של המנורה הקדושה, וקניה ששה, לשיטת רש"י פרשן דתא, ולהרמב"ם אליבא דהלכתא, אשר היתה כנעלמה, ונתגלתה ב'לקוטי שיחות' פרשת תרומה, היו לי למשיבת נפש ולמאירת עינים... זכיתי ב"ה לגמולי הטוב... כי כבוד קדושתו שליט"א האיר את העולם באור הגנוז של המנורה...".

תוכן דבריו: שנים רבות כשהגעתי לפרשת תרומה עמדתי נבוכ. הציורים שצוירו לא תאמו